

DAREMNO (25) *av*

Wszystkie samogłoski jasne.

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVIII w.

1. *Na próżno, niepotrzebnie, bezskutecznie; frustra, inaniter Calep; in vanum ModrzBaz, Vulg; irritum JanStat; in vacuum Vulg (23) : FalZioł +2; daremno byś innego co omyśliwać w krolestwie swoim miał, puki pierwej krolestwa miłego Pana Boga pilnować nie zaczniesz Diar 84; KuczKat 295; A jeśli co nád cztery Artykuły/ y inych czáfów/ y ná niezwyčajnych mieyćách będą łądzić: to wżytko dáremno y nikczemne byđż chcemy y łkázuiemy [irritum JanStat 431]. SarnStat 917.*

Zwrot: »brać, wziąć imię Pana Boga (a. boże, a. pańskie, a. święte) (na) daremno« = nomen Dei in vanum sumere Modrz [szyk zmienny] (9 : 1): Nie vydźie karánia káždy/ ktory bierze nádáremno Imię Boże. GroicPorz pp4, y4 [3 r.]; Niebędziefz brał imienia Páná Bogá twoiego nádáremno [Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum] Leop Ex 20/7, Ex 20/7; BibRadz Deut 5/11; KuczKat 291; Niechayże tedy żołnierze miłuią Bogá/ á przykazánia iego posłufzni będą: imieniá iego niech niebluźniá y ná dáremno nie biorą ModrzBaz 113v; ArtKanc M2v.

Wyrażenie przyimkowe: »na daremno« = frustra, inaniter Calep; in vacuum Vulg; irritum JanStat (19): RejPs 34v; A Ták będąc pomocniki Bożemi nápominamy was/ ábyście nádáremno łálki Bożey nie bráli. Leop 2.Cor 6/1 [przekład tego samego tekstu WujNT]; dáry Boże wziął nádáremno: y pieniądze pańskie/ ná zyłk dáne zákopał SkarŻyw 26; SarnStat 710; Calep 437b, 516b; WujNT 2.Cor 6/1, Gal 2/2; SarnStat 528 [2 r.]. Cf Zwrot.

2. *Bez wynagrodzenia, bez zapłaty; bez zasług, za nic (2) : od omyćia Świętego łufznie ma być odrzncen ten/ ktory w złościách y w grzechách trwác vmyślił á zwłálczáz/ iż żadney z onych rzeczy/ ktore Pánu Chrístułowi y Kościołowi iego należą/ dáremno przyjmowác niemamy KuczKat 135.*

Wyrażenie przyimkowe: »na daremno« (1): Nie zechę nádáremno/ wálzey wierney pracy/ Iuż wam pewnię poprówię/ z chęciá lepszey płacey. PaxLiz E2v.

Cf DAREMNIE, DARMIE, DARMO